

NIEUWSBRIEF

Nr 95 - Mei 2024



NIEUWS

DAG VAN DE JONGE HISTORICI

Ontdek de samenvattingen van negentien masterscripties gepresenteerd op 19 april in het CegeSoma.

► Lees meer



BRUSSELSE TOPONYMIE

Kent u de Brusselse toponymie en wil u meewerken aan een publicatie over dat thema? Inzendingen zijn mogelijk tot 17 juni 2024.

► Lees meer

AGENDA

LA WALLONIE ENTRE NOIRS ET ROUGES

Op woensdag 5 juni stelt Alain Colignon (in het Frans) de mooie, rijkelijk geïllustreerde synthese voor, *'La Wallonie entre Noirs et Rouges. Un autre regard sur les tensions politiques de l'entre-deux-guerres'*, die hij samen met Mélanie Bost schreef. Het gesprek wordt geleid door Chantal Kesteloot.

► Lees meer



DE TWEEDE WERELDOORLOG IN PODCASTS

Een ontmoeting publieksgeschiedenis (in het Frans) op 19 juni met Romane Carmon, Perrine Sokal en Constance Hautier over podcasts met betrekking tot WOII. Ze delen hun ervaringen in een gesprek gemodereerd door Éric Loze.

► Lees meer



Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, alle rechten voorbehouden

Dag van de Jonge Historici: een kwaliteitsvolle jaargang 2023!



Op 19 april 2024 werden negentien pas afgestudeerde geschiedkundigen van verschillende universiteiten van het land uitgenodigd bij het CegeSoma. Ze werden uitgekozen voor de kwaliteit van hun masterverhandelingen over onderwerpen die verband houden met de thema's die door de instelling bestudeerd worden. Ze kregen de gelegenheid om elk in een tiental minuten de resultaten van hun onderzoek voor te stellen: geen makkelijke oefening, maar allemaal glansrijk geslaagd!

Hieronder vind je samenvattingen van de verschillende bijdragen. Indien je bijzondere belangstelling hebt voor een van de onderwerpen kan je ons dat zeker laten weten, dan maken we je vragen of commentaren over aan de betrokken jonge geschiedkundigen.

1. Van de Eerste tot de Tweede Wereldoorlog: echo's, instellingen en identificatie (voorzitter van de sessie : Chantal Kesteloot, CegeSoma/Rijksarchief)

- Pierre-Alexis DU BUS DE WARNAFFE, [*Du Personal-Ausweis à la carte d'identité : Evolution des dispositifs*](#)

identificatoires en Belgique au tournant du XXème siècle. ULB (P. Lagrou)

- David ESTEBAN VIGON, La Société Nationale de Crédit à l'Industrie (SNCI) durant l'entre-deux-guerres : un institut public de crédit mal connu. ULiège (E. Geerkens)
- Tom HACHA, In het vizier van de Vreemdelingenpolitie? De omgang van de nationale en Antwerpse autoriteiten met communistische, vreemde zeelieden in Antwerpen (1922-1933). UAntwerpen (H. Greefs)

2. Een aparte kijk: Wereldoorlog II in dagboeken (voorzitter van de sessie : Fabrice Maerten, CegeSoma/Rijksarchief).

- Nathan BERNARD, Les émotions en exode. Au cœur des journaux intimes des Belges sur les routes de l'exil entre mai et septembre 1940. UCLouvain (E. Debruyne)
- Lidwina MAHIEU, Les émotions provoquées par le retour des Allemands : une étude des journaux personnels des civils durant la bataille des Ardennes (16 décembre 1944 - 28 janvier 1945). UCLouvain (E. Debruyne)
- Mathilde SALAMONE, Les récits de la Shoah dans les journaux intimes : L'évolution de la perception des Belges sur la Shoah durant la Deuxième Guerre mondiale. UCLouvain (E. Debruyne)

3. Oostfront, burgerslachtoffers en verzetslui in België voorzitter van de sessie : Dimitri Roden, CegeSoma/Rijksarchief).

- Stef DE BAEDTS, Genadeloos breken, rusteloos bouwen. Radicalisering van Vlaamse oostfrontsoldaten tijdens de Tweede Wereldoorlog (1941-1944). UGent (Koen Aerts)
- Ruben LATEUR, Het Verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Spoorweglieden in de regio Mechelen en de aansluitende zones Leuven, Tienen en Landen. UGent (N. Wouters)
- Jonathan RAEMDONCK, Een mislukt propagandaproject? Vlaamse SS-oorlogscorrespondenten aan het Oostfront (1941-1945). UAntwerpen (M. Beyen)
- Wannes ROELANT, Uitgesloten wegens vrijwillige arbeid voor de vijand? Een verkennende studie naar herstellensioenen voor burgerlijke oorlogsslachtoffers van het bombardement op Mortsel van 5 april 1943. UGent (K. Aerts)

4. Koude Oorlog: echo's van hier en elders (voorzitter van de sessie : Widukind De Ridder, CegeSoma/Rijksarchief & KULeuven).

- Luca GINEFRA, Au cœur des ténèbres. L'expérience congolaise du Che : Naissance d'une politique cubaine en Afrique (avril-novembre 1965). UCLouvain (A.-S. Gijs)
- Diego SANCHEZ RODRIGUEZ, Nooit meer fascisme! Het Anti-Fascistisch Front en zijn strijd tegen fascisme, racisme en apartheid. KULeuven (W. De Ridder)
- Leen VAN LANGENHOVE, Made in Japan: De representatie van Japan op de Belgische wereldtentoonstellingen in Luik 1905, Antwerpen en Luik 1930 en Brussel 1958. KULeuven (T. Verschaffel)
- Louis PIRARD, 50 ans de formation syndicale à la Fondation André Renard. ULiège (E. Geerkens)
- Michaël DIRIX, De herinnering die niet heengaat: De representatie van de Tweede Wereldoorlog in Belgische musea. KULeuven (K. Wils)

5. Koude Oorlog: echo's uit het Oosten (voorzitter van de sessie : Michaël Auwers, CegeSoma/Rijksarchief).

- Dimitri HENDRICKX, België, Nederland en Hongarije door elkaars ogen. Een visuele analyse van filmjournaals: Belgavox, Polygoon en Filmhíradók. KULeuven (V. Hajto)

- **Emma DHONDT**, *Heirs of Oppression: UNESCO World Heritage in Poland, Bulgaria and Hungary between 1978 and 1988*. KULeuven (L. Verpoest)
- **Emile OVERTUS**, *La chute de l'Union soviétique vue de Bruxelles*. UCLouvain (J. Dujardin)
- **Oscar CORNELISSEN**, *Een blik langs het IJzeren Gordijn: contacten tussen de Katholieke Universiteit Leuven en de Katholieke Universiteit Lublin tijdens de Koude Oorlog*. KULeuven (I. Goddeeris)

Ander nieuws

Brusselse toponymie van het verleden en de toekomst

Dit zijn de namen

'Heritages of Hunger', een succesvol transnationaal project.

Het eerste BTNG van 2024 is net verschenen.

DRIE VRAGEN VOOR ... Widukind De Ridder,

Rapport vooronderzoek van mensen uit de LGBTQIA+-gemeenschap vervolging tijdens WOII

EHRI- Conny Kristel-fellowship voor Solange Manche

Nieuwe projectfinanciering voor European Holocaust Research Infrastructure (EHRI)

Het archief van sterreporter Alain de Pille de la Nieppe in het CegeSoma

Nieuwe inventaris!

Bezetting en dagelijks leven: een nieuw bronnenportaal over de Tweede Wereldoorlog

Twee nieuwe inventarissen! 'Les Invalides Prévoyants' en 'De Kinderen van het Vaderland'

Brusselse toponymie van het verleden en de toekomst

Oproep voor bijdragen met het oog op een collectieve publicatie



Het Brussels Studies Institute (BSI), EBxl (het netwerk voor Brusselse studies van de ULB), CegeSoma/Rijksarchief (Studiecentrum Oorlog en Maatschappij) en de *Société royale belge de géographie* werken samen aan een publicatie over de toponymie van Brussel. Er werd een database samengesteld met alle (ongeveer 5000) plaatsnamen in Brussel (straten, lanen, rondpunten, steenwegen, tunnels, pleinen, squares, enz.) en elke plaatsnaam werd gecategoriseerd en kort beschreven. Deze database vormt nu de basis van verschillende lopende analyses over de Brusselse toponymie (geografische en topografische aspecten, historische aspecten, betwiste toponymie, enz.). Deze eerste publicatie is het vertrekpunt van een bredere reflectie.

Met het oog op een collectieve publicatie, nodigen het BSI, EBxl en CegeSoma iedereen die zich bezighoudt met de Brusselse toponymie uit om **een voorstel voor een bijdrage (maximum 1500 tekens) in te dienen tegen maandag 17 juni**.

De geselecteerde voorstellen zullen door hun auteurs worden voorgesteld op een seminarie op **donderdag 14 november**, waarna de thematische hoofdstukken zullen worden bepaald en de auteursteams zullen worden gevormd. Elk hoofdstuk zal worden geleid door een eerste auteur, vergezeld door meerdere co-auteurs van verschillende universiteiten, organisaties en disciplines. De auteurs krijgen toegang tot de toponymische database en cartografische of infografische ondersteuning om hun thematische hoofdstuk te schrijven.

Ander nieuws

Dag van de Jonge Historici: een kwaliteitsvolle jaargang 2023!

Dit zijn de namen

'Heritages of Hunger', een succesvol transnationaal project.

Het eerste BTNG van 2024 is net verschenen.

DRIE VRAGEN VOOR ... Widukind De Ridder,

Rapport vooronderzoek van mensen uit de LGBTQIA+-gemeenschap vervolging tijdens WOII

EHRI- Conny Kristel-fellowship voor Solange Manche

Nieuwe projectfinanciering voor European Holocaust Research Infrastructure (EHRI)

Het archief van sterreporter Alain de Prelle de la Nieppe in het CegeSoma

Nieuwe inventaris!

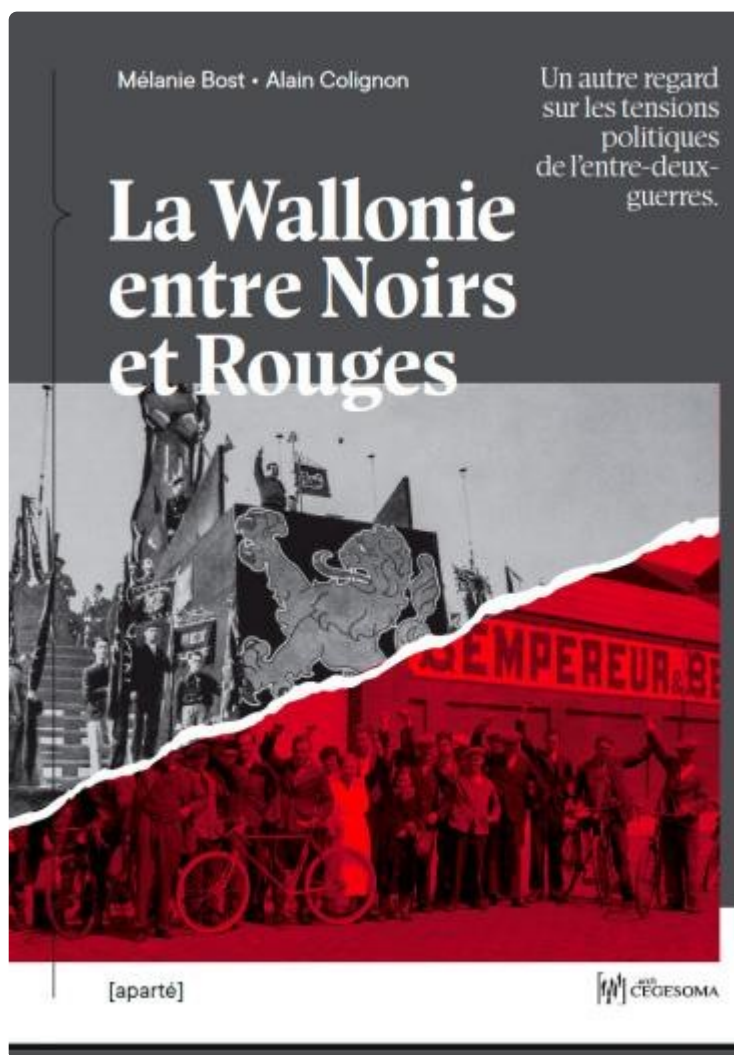
Bezetting en dagelijks leven: een nieuw bronnenportaal over de Tweede Wereldoorlog

Twee nieuwe inventarissen! 'Les Invalides Prévoyants' en 'De Kinderen van het Vaderland'

La Wallonie entre Noirs et Rouges. Un autre regard sur les tensions politiques de l'entre-deux-guerres.

Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma (2024-4)

[Wereldoorlog I](#) [Wereldoorlog II](#) [Conferentie](#)



**Conferentie (in het Frans) met als gast Alain Colignon,
co-auteur met Mélanie Bost van het boek.**

Een gesprek onder leiding van Chantal Kesteloot.

Door de schijnwerpers te richten op Wallonië tijdens het interbellum, verscheurd tussen de 'Roden' van een extreem links socialisme-communisme en de 'Zwarten' van een extreem fasciserend rechts, op zoek naar een vrij vage, maar beslist anti-liberale 'nieuwe orde', hebben Mélanie Bost en Alain Colignon gepoogd inzicht te krijgen in de sociaal-politieke en existentiële malaise van een deels rurale, deels industriële regio, geprangd tussen Frankrijk en Duitsland en geconfronteerd met de 'Grote Depressie' van de jaren '30.

Met hun aanpak trachten ze de diepste ervaringen te achterhalen van de toenmalige bevolking. Daarbij hebben ze

zich bewust beperkt tot een reeks precieze thema's om het specifiek karakter van de 'Waalse casus' te belichten: focus op de jaren '20, al of niet een prefiguratie van de jaren '30; agitatie van de '*Jeunes Gardes Socialistes*' en de 'revolutionaire' hoop van de communisten; anti-parlementaire neigingen van de middenklasse door de crisis en de kennelijke onmacht van de traditionele politieke families, die leiden tot een vlucht naar een vorm van 'nationaal-populisme' door een mystieke drang van een groot deel van de publieke opinie, rond 1932-1933 geschokt door de oorlogsdreiging en in een poging haar angst te bezweren door terug te vallen op de meest traditionele vormen van volksdevotie ...

Kortom, een kritische blik op een van de meest bewogen periodes van onze geschiedenis ...

Om die erg mooie, rijk geïllustreerde synthese met u door te nemen en u de geschiedenis te vertellen van een regio, weliswaar geconfronteerd met een belangrijke economische en existentiële crisis maar toch in staat om weer op te veren, laat het CegeSoma op woensdag 5 juni 2024 Alain Colignon aan het woord. Het gesprek wordt geleid door Chantal Kesteloot.

U bent allen van harte welkom !



Alain Colignon is historicus van de 'Université de Liège'. Hij staat al vele jaren aan het hoofd van de bibliotheek van het CegeSoma/Rijksarchief en is wetenschappelijk adviseur van het '*Musée de la Vie wallonne*'.

Hij schreef verschillende werken over de geschiedenis van de bezetting en het privéleven van de bevolking in oorlogstijd en heeft zich ook gespecialiseerd in studies over de collaboratie en het verzet.



Chantal Kesteloot staat bij het CegeSoma/Rijksarchief in voor de publieksgeschiedenis. Haar interesse gaat vooral uit naar herdenkingen en de plaats van het verleden in de openbare ruimte, onder andere in de straatnamen.

Ze coördineert de website Belgium WWII en is de auteur van diverse publicaties, waaronder '*Quand l'image fixe la mémoire*'.

La Résistance et les photos de presse (septembre 1944 - mai 1945) in 2022 verschenen in het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis.



05/06/2024 - 12:30 – 14:00

PRAKTISCHE INFO:

Waar : conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer : woensdag 5 juni 2024 (12u30 – 14u00)

Inschrijving verplicht : isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Belangstellenden kunnen het boek ter plaatse aankopen tegen € 28,50.

Mélanie Bost & Alain Colignon, *La Wallonie entre Noirs et Rouges*, Editions Aparté / CegeSoma, 2024, 240 blz.

Breng zeker andere geïnteresseerden mee !

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Frans

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

WO II in podcasts

Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma (2024-5)

Wereldoorlog II [Conferentie](#)



Lezing met debat.

Genodigden: Romane Carmon, Perrine Sokal en Constance Hautier.

Moderator: Éric Loze.

Woensdag 19 juni e.k. organiseren het CegeSoma en de vzw "Vrienden van het CegeSoma" hun laatste ontmoeting Publieksgeschiedenis vóór het zomerreces. Graag nodigen ze je uit om de ervaring te komen delen van drie jonge vrouwen die gekozen hebben om een stuk geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog te brengen onder vorm van een podcast.

In de context van de 80e verjaardag van de bevrijding, in september eerstkomend, heeft Romane Carmon zich gebogen over het verschil tussen het collectieve geheugen en persoonlijke herinneringen aan dezelfde gebeurtenissen. De bijzondere ervaringen van een doorsnee vrouw, van een kind in de clandestiniteit en van een vrouw wiens hoofdharen werden afgeschoren vertonen verschillen én gelijkenissen die aan de complexe

Geschiedenis een apart menselijk gelaat geven.

Perrine Sokal bekijkt een verborgen familiegeschiedenis die ze had ontdekt in een koffertje dat haar grootvader na zijn dood had achtergelaten. Ze volgt de sporen van voorvader Emil Sokal, een kunsthandelaar te Wenen die door de Gestapo werd vervolgd vanwege de verkoop van een kelk, en van zijn echtgenote Maria die in verdachte omstandigheden om het leven kwam. Perrine voert samen met haar familie een onderzoek dat nieuw licht werpt op minder bekende stukken geschiedenis zoals de 'Klostersturm' of operatie 'Aktion T4'.

Constance Hautier gaat op zoek naar de geschiedenis van haar grootmoeder Marguerite Monin die aan het begin van de oorlog een 25-jarige hoedenmaakster was. Ze werd aangehouden door de Gestapo en 367 dagen opgesloten in de gevangenis Sint-Gillis te Brussel. Met haar verhaal van hoedenwinkeltje naar verzetsdaden aan de zijde van haar verloofde Joseph gunt Marguerite ons een blik achter de schermen van de clandestiene strijd tegen de nazibezetting in België.

Deze drie bijzondere verhalen wekken nieuwsgierigheid en leiden tot heel wat vragen. Waarom werden deze projecten aangevat en waarom werd gekozen voor podcasts om ze te valoriseren? Welke wetenschappelijke aanpak werd gevolgd en welke bronnen werden in de drie verschillende gevallen aangewend? Hoe kan het privéverhaal van familiegeschiedenissen samengaan met de afstandelijkheid die eigen is aan historische kritiek? Wat is de bijdrage van geschiedkundigen in deze vertellingen? Welk stappenplan moet worden gevolgd om een podcast te maken? Welke zijn de moeilijkheden en vereisten van dit communicatiemedium? Wat is de levenscyclus van een podcast en hoe kan hij best gevaloriseerd worden? Hoe kan de afwezigheid van visuele elementen worden opgevangen om de aandacht vast te houden?

Interesse? Kom dan zeker langs om deze boeiende lezing met debat mee te volgen!



Romane Carmon is historica (*UCLouvain*) en gespecialiseerd in geschiedeniscommunicatie. Sinds meerdere jaren bekijkt ze verschillende formats en manieren om de geschiedenis tot bij een ruim publiek te brengen. Als freelancer publiceert ze voor de *RTBF* cultuur- en geschiedenskronieken en ze werkt mee aan diverse audiovisuele projecten. Haar eindwerk over vrouwen in het Geheim Leger bracht haar naar projecten rond herinnering en geschiedenis. Ze werkte mee aan de documentaire '*Enfants de résistants*' die in november 2023 werd uitgezonden op *La Une* (*RTBF*). In die context doet ze verder onderzoek naar de persoonlijkheid van Yvonne Nèvejean, directrice van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn en verzetsstrijdster. Momenteel werkt ze aan haar eerste podcast, '*La Lettre V*'.



Perrine Sokal is romanist en communicatie- en marketingconsultant. Ze was werkzaam bij PR-bureaus en ondernemingen in de sectoren film, financiën en gezondheid. Vervolgens richtte ze haar eigen bedrijf op, *Sounds Good*, om consultancy te combineren met haar passie voor de audiosector.

Eind 2023 regisseerde ze de achtdelige documentaire '*La Mallette verte*', een productie van Gsara met steun van het *Fonds d'Aide à la Création Radiophonique* en *The Foundation for the Memory of the Shoah*. De reeks werd uitgezonden op *La Première* (*RTBF*) en werd door *Télérama* opgenomen in de hitlijst van beste podcasts van 2024.



Constance Hautier heeft een bachelorsdiploma Kunstgeschiedenis (*ULB*) en een master Cultuurbeheer (*City University London*). Na verschillende jaren ervaring in de cultuursector in Parijs, Londen en Brussel lanceerde ze in 2021 de podcast *The Audio Guide*, waarin ze focust op het traject van creatieve vrouwen die projecten uitdragen in de kunstwereld. Ze is ook zelfstandig tentoonstellingscurator, schrijfster en regisseuse van de podcast 'Marguerite'.

Ter afronding van haar laatste audioreeks wordt tot 23 juni 2024 in Hotel Hannon te Sint-Gillis de tentoonstelling 'Marguerite' gehouden.



Éric Loze werd in oktober 1994 aangeworven als *RTBF*-journalist. Hij werkte eerst voor de redactie Charleroi en vervolgens voor het televisiejournaal. Daarna vervoegde hij het team van het reportagemagazine 'Questions à la Une' en lanceerde vervolgens het programma 'Les Bureaux du Pouvoir' met politieke interviews. Van mei 2009

tot december 2017 was hij redactieverantwoordelijke bij SONUMA. Hij werkte aan de inventarisering en reorganisatie van de radio- en tv-collecties en aan de index en valorisatie van hun inhoud. In 2018 keert Eric Loze terug naar de *RTBF* waar hij voor de radio gaat werken. Hij is de auteur en regisseur van meer dan 150 lange radioverhalen (reeksen, documentaires, podcasts) voor de programma's 'Le Fantôme de la Radio', 'Un Jour dans l'Histoire', 'Sombre Belgique' en 'Par Oui Dire' die worden uitgezonden op *La Première*. Sinds 2009 is hij ook professor aan het *INSAS* (Kunsthogeschool) waar hij geschiedenis van radio en tv doceert.



19/06/2024 - 12:30 – 14:00

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar : Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer : Woensdag 19 juni 2024 (12.30 u – 14.00 u)

Inschrijven verplicht : isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Breng gerust andere geïnteresseerden mee!

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Frans